

PETER BURKHARD,
SVÁJC BUDAPESTI NAGYKÖVETÉNEK KÖSZÖNTŐJE

*Tisztelt Hölgyeim és Uraim
(nagykövetek, rektor, polgármester, püspök)!*

A Svájci Nagykövetség nevében szeretettel köszöntöm Önöket és köszönöm szíves meghívásukat. Öröm számomra, hogy ezen az ünnepi tanácskozáson én képviselhetem Svájcot, és hogy ezt az évfordulót a reformációban közös partnerállomokkal együtt ünnepelem. Amikor Luther 1517-ben kiszögelte 95 pontját a wittenbergi vártemplom kapujára, akkor minden bizonnyal ez jelentette a reformációs mozgalom szimbolikus kezdetét. Annak ellenére, hogy akkoriban Zwingli saját, svájci reformációt alapított, továbbá a Luther és Zwingli nézetei közötti, különösen az úrvacsora problémáját érintő különbségek ellenére, Svájcban a reformáció nehezen lenne elképzelhető Luther tevékenysége nélkül. Jóllehet a reformáció Svájcban csak két évvel később, 1519-ben vette kezdetét, idén Svájc is csatlakozik nemzeti szinten a reformáció 500 éves jubileumának megünnepléséhez.

Az 500 évvel ezelőtti kezdeten túl a jubileum alkalmából a reformáció máig is tartó hatásait szeretném kiemelni. Részben már fel sem tűnik nekünk, hogy miféle dinamikát váltott ki akkoriban a reformáció, és hogy az hogyan tudta az élet egyes színtereit tartósan meghatározni. Az akkori idők általános körülményei a társadalom, a politika és a gazdaság átstrukturálásához vezettek. Nem véletlen, hogy a különböző tudományterületek kutatói egész könyvtárakat töltenek meg ezzel a témával, hisz a reformáció egy messze az egyházon túlnyúló hatással bíró mozgalom volt. A reformáció hatásai túlmutatnak az ember vallási hovatartozását érintő témákon, így a reformáció jubileumát az egyes felekezeteken túlmutatóan lehet és kell ünnepeelnünk.

Egy másik szempont, mely nemcsak a reformáció híveit, hanem a más vallások követőit és a nem hívőket is egyesíti, a szabadság gondolata, mely a reformáció alapját képezi. Ennek értelmében a reformáció sosem a társadalom megosztását, hanem a szó tulajdonképpeni eredetét követve egyfajta megújulást tűzött ki célul. Így hát fontos számomra a reformáció mögött megbújó szabadság gondolata és annak megünneplése. A szabadság e központi fogalma vitte előre a reformáció nagy alakjait, amikor az Istennel való kapcsolatukat már nem egy egyházi felsőbbbségen keresztül kívánták definiálni, hisz meglátásuk szerint Isten előtt mindenki egyenlő.

Svájc számára a reformáció egy nagyon ösztönző időszak volt. A Svájci Államszövetség mint konföderáció akkori felépítésének köszönhetően a reformáció több köz-

pontból indult ki és azt több különböző reformátor kezdeményezte. A kiindulópont bizonyosan Zwingli volt, amikor 1519-ben a zürichi Nagykatedrálisban a Bibliát saját Biblia-felfogásának megfelelően prédikálni kezdett. A reformáció „*sola scriptura*” teológiai alapelvehez híven Zwingli megtagadott minden olyan hagyományt, melyek nem voltak visszavezethetők a Bibliára, és elrendelte az ilyen egyházi szokások megszüntetését. Kálvin a második generáció reformátora volt, akire ugyan Luther és Zwingli egyaránt nagy hatással voltak, ugyanakkor ő is kialakította saját állásfoglalását. Neki köszönhetően lett Genf 1536-ban az úgynevezett protestáns Rómává. Svájc következésképp nem egyszerűen része, hanem sokkal inkább az egyik fő központja volt a reformációs mozgalomnak, hisz mégiscsak ott tevékenykedett a reformáció két főszereplője.

A reformátorok hatása mind a mai napig fellelhető számunkra alapvető intézményekben. 1525-ben Zwingli volt az, aki „alamizsnarendeletével” lefektette az alapjaiban mai napig változatlan szociális ellátás alapkövét. Vele párhuzamosan a kolostorok megszüntetésével már nemcsak a templomok feleltek a szegények és betegek ellátásáért, hanem új, világi felsőbbbségek is. A reformációnak sok, mind a mai napig ható pozitív vívmánya van. Az egyén lelkiismereti szabadsága, az oktatáshoz való jog, a nemek közötti egyenlőség, a mai hivatásfelfogás; ezek mind-mind olyan eszmék és értékek, melyek a reformáció táptalaján nőnek. Akkor is, ha az ember csak a pozitív oldalát szeretné látni, akkor is rá kell világítani az általam korábban említett ökumenét illetően a mozgalom árnyoldalára is. A reformáció óta beszélhetünk a katolikus egyház és a protestáns konfesszió kettősségéről. Ez a folyamat ugyanakkor messze nem békés úton ment végbe. A protestánsok is ismerték a boszorkányégetést és a szakrális művészet rombolását. Luther kései, antiszemita gondolatokkal masszívan átszótt írásai a mai napig kutatások tárgyát képezik. Nem utolsósorban pedig a reformáció és az ellenreformáció vezetett a 30 éves háborúhoz.

A felekezeti feldarabolódás, mely akkoriban Svájcban is megfigyelhető volt, vezetett mind a kettő kappeli háborúhoz. Zwingli maga is a második kappeli csata mezején vesztette életét 1531-ben. A háború a második kappeli békével végződött, mely véget vetett a reformáció terjedésének a németnyelvű Svájcban és megszabta, hogy a mindenkor terület felekezetéről a tartományurak döntsenek. Idővel a feszültség alábbhagyott, és Svájc hamar megtanulta, hogy a más hitű emberekkel való békés együttélés igenis lehetséges.

A svájci reformáció nem állt meg Svájc határainál. Ebben az összefüggésben meg kell említenünk Zwingli utódjának, Heinrich Bullingernek az érdemét. 1549-ben sikerült neki Kálvinnal az úrvacsora vitás kérdésében megállapodnia és ezzel egy közös tan alapkövét leraknia. Bullinger érdeme számomra különösképpen ebben a városban tűnik említésre méltónak, ugyanis intenzív kapcsolatot ápolt Kelet-Közép-Európával és kiváltképp Magyarországgal. Az ezzel együtt járó összhang a reformáció terjedését, megszilárdulását, védelembe vételét és megőrzését szolgálta. 1566-ban Bullinger fogalmazta meg a második helvét hitvallást, melyben sikeresen foglalta össze Zwingli és Kálvin tanait. Ennek köszönhetően került a svájci reformáció Nyugat-Svájcon keresztül

Hollandiába, Nagy-Britanniába, Lengyelországba és Magyarországra és az elüldözött követőkön keresztül az USA-ba.

A Bullinger által megfogalmazott cikkelyeket egyes országokban, közöttük Magyarországon is, a reformáció követői hitvallásként vették át, melynek aláírására 1567-ben itt Debrecenben került sor. A reformáció kezdetétől fogva Debrecen intellektuális és spirituális központ volt, nem véletlen kezdték el közben a magyar Genfként emlegetni. Ennek a Svájc és Magyarország közötti kapcsolatnak a mai napig megtekinthető kivetülése Svájcban is. Genfben található egy a protestáns reformáció egyes személyeinek és eseményeinek emléket állító alkotás. Az egyik ábrázolás a református fejedelmet Bocskay Istvánt ábrázolja, amint 1606-ban a magyar országgyűlésnek átnyújtja a bécsi békeszerződést, mely biztosította Magyarország számára a vallási szabadságot.

Ahogy arra már utaltam, Svájc 2017-ben a reformáció 500 éves évfordulójának ünnepi sorozatához nemzeti szinten csatlakozott. Az azt követő években az ünnepi sorozat tartományi (kanton) szinten fog továbbfolyni. Ennek értelmében 2019-ben Zürich kezd, majd később más kantonok következnek, míg nem 2036-ban a reformációt 1536-ban felvevő Genf és Waadt zárják a sort. A Svájci Evangélikus Egyházi Szövetség reméli a következő 20 évben a keresztény hit erősödését mind a reformált mind pedig a katolikus egyházban.

Ha pedig így, 500 évvel később a mába szeretnék valamit a reformációs mozgalomból áttemelni, akkor az nem más lenne, mint a felismerés, hogy az embernek megvan saját sorsa fölötti akarata és hatalma.

Tisztelt Hölgyeim és Uraim, nagy öröömre szolgál, hogy ennek az ünnepi tanácskozásnak a keretében Önökkel együtt emlékezhettek meg e jelentős történelmi eseményről és ünnepelhetem meg azt Önökkel.

Köszönöm megtisztelő figyelmüket.